

Nr B 3

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående åtgärder för att bemästra den ökade belastningen på de rättsvårdande myndigheterna.

I de likalydande till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: B 192 av herrar *Hanson, Per-Olof*, och *Ollén* samt II: B 251 av herr *Nihlfors* och fru *Sandström* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en redogörelse för åtgärder som kan övervägas för att samtidigt med en ökad insats för beivran av den grova brottsligheten kunna effektivt bemästra den ökade belastning på de rättsvårdande myndigheterna, som särskilt motorismens utveckling kan väntas medföra.

I motionerna framhålles, att arbetsuppgifterna för de rättsvårdande myndigheterna tenderar att öka, vilket framgår av statistiken rörande till domstolarna inkomna mål. Det ansträngda läget har också påtalats av JO, Svea hovrätt, Föreningen Sveriges häradshövdingar och från polishåll. Den ökade belastningen kan till stor del tillskrivas bilismens utveckling och ökningen av antalet vägtrafikolyckor. Flera utredningar pågår, vilka berör olika delar av rättsväsendet, men denna splittring på ett flertal utredningar försvårar en enhetlig planering. Den pågående utvecklingen förskjuter dessutom perspektiven, vilket gör det i hög grad angeläget att i tid planera inte bara för att möta dagens krav utan också för vidgade uppgifter i en icke avlägsen framtid. Det kan visserligen tänkas olika möjligheter för en sådan planering men en samlad beredning genom en särskild delegation förefaller vara det lämpligaste.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: B 251.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Svea hovrätt, polisverksamhetsutredningen, Sveriges advokatsamfund och Svenska polisförbundet.

Svea hovrätt framhåller, att belastningen på de rättsvårdande myndigheterna redan är av så allvarlig beskaffenhet, att rättsväsendet knappast kan sägas motsvara de krav, som bör ställas på detsamma i fråga om snabbhet, och förhållandena kan väntas ytterligare förvärras. Hovrätten finner det nödvändigt att erforderliga åtgärder snarast vidtages, varvid en förstärkning av domstolarnas organisation ter sig som en av de angelägnaste åtgärderna, vilket förutsätter en anpassning även av polis-, åklagar- och verkställighetsmyndigheterna. Det synes dock hovrätten knappast ändamålsenligt

vare sig att tillskapa ett särskilt samarbetsorgan utredningarna emellan eller att inrätta en dem överordnad utredning.

Polisverksamhetsutredningen redogör för sitt uppdrag och hur utredningsarbetet fortsättningsvis planerats. Bl. a. har utredningen gjort framställning om undersökning angående rätt för polisman att förelägga böter för enklare förseelser m. m. Frågan om särskilda åtgärder mot biltillgreppen har upptagits till behandling.

Utredningen finner det naturligt att samarbete etableras mellan olika utredningar beträffande spörsmål, som är av gemensamt intresse, och att man söker undvika dubbelarbete. De spörsmål, som kommer under bedömning i samband med övervägande av frågor om rättsväsendets organisation och verksamhet, är emellertid av så vittomfattande art och företer dessutom inbördes så stora skiljaktigheter, att det enligt utredningens mening knappast torde vara möjligt att inordna det pågående utredningsarbetet under enhetlig ledning. Även om så vore fallet skulle en samlad beredning på sätt motionärerna föreslagit enligt utredningens åsikt icke gagna reformarbetet. I stället skulle kunna befaras, att en sådan åtgärd komme att verka uppbromsande på de olika utredningsorganens verksamhet och därigenom motverka det av motionärerna avsedda syftet. Detta innebär emellertid icke, att man ställer sig avvisande till samordning över huvud taget, men samordningen bör inskränkas till vissa speciella frågor.

Advokatsamfundet instämmer i allt väsentligt i motionärernas allmänna grundsyn på de föreliggande frågorna men anser det svårare att bedöma värdet av och ändamålsenligheten i de positiva åtgärder, som föreslagits eller antytts. Beträffande uppdelningen av utredningsuppgifterna på olika kommittéer anföres, att uppgifterna avser så många olika spörsmål, att det till undvikande av alltför lång tidsutdräkt är nödvändigt att låta skilda kommittéer ta hand om utredningarna. Samfundet varnar för sådana förändringar, vilkas praktiska resultat måhända blott skulle bli att man får fem kommittéer i stället för fyra. Beträffande tanken att söka åstadkomma en »rationellare» avvägning mellan ärenden av olika vikt hyser samfundet uppfattningen, att det är uteslutet att statsmakterna skulle genom anvisningar till åklagar- och polismyndigheterna rekommendera en dylik ordning och därmed indirekt uttala att det icke spelar så stor roll, om mindre viktiga ärenden försummas. Samfundet finner det till slut i hög grad tveksamt om ett bifall till motionerna skulle bidra till lösandet av de problem, som föreligger.

Polisförbundets uppfattning är, att trafikfrågorna håller på att ta en sådan omfattning, att de rättsvårdande myndigheterna icke hinner med i utvecklingen, varför det bör övervägas, om icke vissa rationaliseringsåtgärder bör vidtagas i fråga om utredningar av sådana trafikolyckor, där personskada ej uppstår. Vidare bör s. k. strafförelägganden genom polispersonal kunna införas i ökad omfattning. Förbundet anser därför att det på något sätt bör göras en samlad beredning av frågorna.

Utskottet

I motionerna riktas uppmärksamheten på den ökade brottsligheten och därav följande belastning på de rättsvårdande myndigheterna, särskilt polis- och domstolsväsendet. Det framhålls, att vissa arbetsbesparande åtgärder kunnat vidtagas, såsom utvidgning av förfarandet med strafföreläggande och viss rationalisering av rutinarbetet. Vidare erinras om att flera utredningar pågår, som berör olika delar av rättsväsendet. Planering och samordning är dock nödvändiga. Motionärerna begär en redogörelse för åtgärder som kan övervägas för att samtidigt med en ökad insats för beivran av den grova brottsligheten kunna effektivt bemästra den ökade belastning på de rättsvårdande myndigheterna, som särskilt motorismens utveckling kan väntas medföra.

Vad först beträffar arbetsbesparande åtgärder vill utskottet erinra om att vid innevarande riksdag väckts en motion, II: B 189 av herr Nihlfors, i vars motivering hänvisas till en vid årets A-riksdag väckt men av denna riksdag ej slutbehandlad motion II: 352, vari framfördes förslag till utredning rörande rapporteftergift, polisbötessystem, tillämpningen av stadgandet om frihet från straff vid ringa ovarsamhet i trafik, och strafföreläggande. Båda de nämnda motionerna utmynnade i yrkande om en skyndsam utredning av vad som kan åtgöras för en bättre koncentration av rättsvården på den mera samhällsfarliga kriminaliteten eller i andra hand att i vart fall vissa i motionen angivna frågor bleve föremål för skyndsam utredning. Motion II: B 189 har behandlats av första lagutskottet, som i sitt utlåtande nr B 13 avstyrkt densamma. Utskottets hemställan bifölls av båda kamrarna. Riksdagen har härigenom tagit ståndpunkt till det i de nu föreliggande motionernas motivering framförda önskemålet om ytterligare utredning.

Ett par av de utredningar som i motionerna omnämnes har redan lämnat vissa förslag och torde bli färdiga med sina betänkanden inom en ej alltför avlägsen framtid. Enligt utskottets mening torde en sådan samlad beredning genom särskild delegation, som i motionernas motivering ifrågasättes, snarast kunna verka fördröjande för dessa utredningar. Utskottet förutsätter, att samarbete och kontakt mellan utredningarna uppehålls, så att dubbelarbete undviks.

Vid innevarande riksdag har den 16 oktober i andra kammaren av herr Helén framställts en interpellation, vari bl. a. följande fråga ställes: »Delar regeringen uppfattningen, att det rådande läget inom kriminalvården, kännetecknat av en stigande brottslighet och otillräckliga resurser från samhällets sida att komma till rätta därmed, är så allvarligt att det kräver extraordinära åtgärder från statsmakternas sida, och vilka konkreta åtgärder ämnar regeringen i så fall föreslå eller vidtaga?»

Utskottet finner med hänsyn till ovan anförda omständigheter särskild skrivelse till Kungl. Maj:t i enlighet med motionärernas förslag för närvarande icke erforderlig utan får hemställa,

att de likalydande motionerna I: B 192 och II: B 251 icke
må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1958

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herr Wolgast*, fru Wallentheim, herrar Strand-
ler, Johan Persson*, Möller*, Edström*, Nord*, Jonasson, Tage Johansson och
Kaijser; samt

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Svedberg, herrar
Bark, Dickson, Björkänge*, Ekström i Björkvik, Nelander, Svensson i Kung-
älv, fru Wallerius-Gunne, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna och
Grebäck*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.